

Tizenhárom moldvai csángó település mesemondói találkoztak a Bákó megyei Lujzikalagoron

Amikor a Csángóföldön járt Szent Péter

FOTÓ: SZUCHER ERVIN

Tizenhárom moldvai csángó településről érkeztek azok a kicsik és nagyok, akik mesét mondtak a Bákó megyei Lujzikalagor Disznyó-hegyén lévő öreg diófa alatt vasárnap. Ízes nyelvjárásukra, elmondott tréfás történeteikre, vagy ahogy a szervezők nevezték: kincsükre még Szili Katalin, a Magyar Országgyűlés exelnöke is kíváncsi volt.

Hatodjára ültek össze a csángó magyarok kis és nagy mesemondói a Bákó melletti Lujzikalagorban szülei, nagyszülei vagy dédszülei meséit bemutatni, továbbadni. Az Ádám család Disznyó-hegyi kertje, a közepén álló öreg diófa, a hatalmas katolikus templom tornyának árnyéka és nem utolsósorban a találkozó végéig kitaró szép idő mind-mind hozzájárult a vasárnapi rendezvény sikeréhez. Persze egyébre is szükség volt, mint például a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége néhány lelkes szervezőjének, az oktatók, valamint adatközlők ténykedésére.

„Magam vagyok, nincs kinek mondjam a mesét”

Elvégre a csángó mesék nem a Grimm testvérek történeteiből ismert varázslatokról, tündérekéről és sárkányokról szólnak, sokkal inkább az életből merítenek. Azokból a „mindennapokból”, melyekben például ott találjuk Szent Pétert meg Jézuskát, akik Lujzikalagorba érve betérnek a zsupori asszony portájára. De találkozunk a cigánnyal, aki „pököleálát” akart tanulni, aztán jól megkapta a magáját, néne Trézsisivel, a pletykás asszonnal,

meg az aranyalmát őrző három fivérrel, akik közül csak a legkisebb, a „legpröpödjitebb” járt sikerrel. De hallottunk az ördögöt „megcsaló”, csóróra vetkőzött és négykézláb mászkáló vénaszony történetéről is, no meg arról, miként futott a róka a kecske „seggibe”. Népviseletbe öltözött lányiki, magyarfalusi, pusztinai, külsőrekecsini, dumbraveni, máriafalvi, diószéni, trunki, klézsei, forrófalvi, csikfalusi, frumószai és helyi elemisták és nagyobbacsok tolmácsolták a mókásabbnál mókásabb történeteket, de a főszervező Petres László helyi tanító időnként a Magyar Ház mögött álló diófa ágai alá invitálta az öregeket, a „keresztanyáit meg keresztapáit”, ahogyan Moldvában kedveskednek a szép korúaknak. Gyurka Lucian bá például Magyarfaluból hozott el egyet az általa ismert sok-sok mese közül. Dobos Rózsa pedig Külsőrekecsinből utazott Kalagorba. Amikor azt kérdeztük, hány csángó mesét ismer, vállvonogatás meg egy „nem is tudom” volt a válasz. Aztán némi gondolkodás után valamelyest pontosított: „Három nap es kéne, amíg összeszámolnám”. A maga nyolcvan esztendejével rangidősnek számító néne Erzse, a

„Amíg van mese és gyermek, nincs gond”. Évente megszervezik a Csángóföldön a Baka András-versenyt

klézsei Benke Erzsébet egy legyintéssel intézte el ugyanazt a kérdést: „tudok én többet es, de magam vagyok, nincs kinek mondjam”. A kisebbségi jogok harcosaként ismert orvos, Ádám Valérián Marosvásárhelyről tért haza, hogy néhai nagyszülei udvarában mesét olvasson fel abból a könyvből, melyet ő maga írt.

Építkezni hitből, nyelvből, gyermekből

Valójában a moldvai csángók egy kincsen ülnek – fogalmazott a mesemondó találkozó kiagyalója, Petres László. A helyi tanító bácsi, aki nyolc évvel ezelőtt a Babes-Bolyai tanári állását hagyta ott a csángó gyerekekért, teljesen véletlenül pottyant a mesevilágba. „Valamikor a kezembe került Ba-

ka András diószéni mesemondó könyve. Nemcsak hogy egy délután alatt elolvastam, de rájöttem, hogy egy Benedek Elek-kaliberű mesemondóval van dolgunk, illetve egy olyan kincssel, amin ülünk, s talán nem is tudunk róla” – idézte fel az újtusnádi születésű fiatalember. Petres akkor egyet gondolt, és Bakáról elnevezett mesemondó találkozót szervezett. Ötlete más tetszését is elnyerte, így a faluban évente – jó magyar szokás szerint – két hasonló eseményt is rendeznek: egyet Kalagorban a csángószövetség, egyet, afféle vándorrendezvényt, a vele olykor rivalizáló pedagógusszövetség. „Tény, hogy építkezni kell, nyelvből, hitből, gyermekből” – mondta Petres László. Amíg van mese és gyermek, aki anyanyelvén tolmácsolja, nincs

gond, állapította meg az anyaországi vendégsereg egyik tagja, Pánczél Károly, a Magyar Országgyűlés nemzetiségpolitikai bizottságának elnöke, aki Szili Katalin társaságában érkezett Csángóföldre. Valahogy így gondolják a helyiek is. A falu szülöttje, Palkó Ágoston atya, aki jelenleg a marosjári katolikus híveket szolgálja, úgy vélte: ha valaki ezelőtt huszonhét évvel azt mondja, hogy Csángóföldön, Lujzikalagorban lesz egy közösség, mely összeül, és magyar meséket mond, boldognak tartották volna. „Hisz abban az időben a moldvai csángóktól elvették a nyelvüket, és csak titokban, susogva, suttogva mondhatták imáikat, énekeiket és meséiket” – mondta a pap.

SZUCHER ERVIN

Közelkép - Teremtők, teremtmények, xenomorphok

Öt évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy Ridley Scott folytassa a történetet az Alien-univerzum továbbgondolásaként leforgatott, az eredeti filmekhez képest merőben új csapásirányt követő Prometheus leforgatása után, és az új Alien-film, az Alien: Covenant azt jelzi, a mester biztonsági játékkal pró-

bálja elvarrni a sok vitát kiváltott 2012-es film eldolgozatlan szálait. Az eredmény azonban meglehetősen kiábrándító.

A mostani film tíz évvel a Prometheus kalandjai után folytatja a történetet: a Covenant nevű űrhajó fedélzetén maroknyi legénységgel és mintegy kétezzer teleppel útban van egy emberi lak-

hatásra alkalmas, távoli bolygó felé, hogy kiterjessze rá az emberiség uralmát. Egy baleset nyomán azonban a kapitány már a film legelején meghal, a helyébe lépő első tiszt pedig nincs a helyzet magaslatán, és amikor egy titokzatos rádióadást befogva egy közelebbi, emberi életre alkalmas bolygóra bukkannak, a könnyebbik utat választva kiadja a parancsot: arra vegyék az utat.

A paradicsomi bolygón azonban növényi életen kívül semmilyen létformára sem bukkannak, csak egy elpusztult civilizáció romjaira – mint hamarosan kiderül, azért, mert a pusztító létformákat szinte pillanatok alatt létrehozó mutagén már megtette a hatását.

A film a klasszikus Alien-módszert alkalmazva egy erős női karaktert állít a középpontba, és a Daniels másodtisztet játszó Katherine Waterston képes is felőni a Sigourney Weaver és Noomi Rapace által lefektetett hagyományhoz – már a történet korlátai között. Az Alien: Covenantból süt, hogy Ridley Scott a szívére vette a Prometheus kapcsán a rajongók egy részében felhorgadt felháboro-

Alien: Covenant

Amerikai sci-fi, 123 perc, 2017.

Rendezte: Ridley Scott. **Sze-replők:** Michael Fassbender, Katherine Waterston, Billy Crudup, Danny McBride, Carmen Ejogo, Guy Pearce, James Franco. **Írta:** Michael Green, Jack Paglen, John Logan. **Kép:** Dariusz Wolski. **Zene:** Harry Gregson-Williams.

Értékelés az 1-10-es skálán: 6

dást, és a filozofikus, az emberiség teremtői utáni kutatásra koncentrált történet helyett inkább a régi jó szörnyes-marcangolós-menekülő Alien-hagyományt támasztotta fel. Emellett persze megmaradt a teremto és teremtmény közötti viszony boncolgatása is, amit a történet amolyan apakomplexusként tálal, és amelyet úgy old fel, hogy a magát a teremtojénél tökéletesebbnek tartó teremtmény kétfajta teremto is megpróbál kiirtani.

Ezen túlmenően azonban a sztori nem más, mint lassú felvezetés a film utolsó harmadára hagyott küzdelemhez a

xenomorphok ellen, amelyek ekkor már az alaptörténetből jól ismert kolbászfejű, csupa fog, csupa karom szörnyek, mivel a Covenant megteremti a kapcsolatot a két szál között – a probléma csak az, hogy ez a kapocs meglehetősen erőltetettnek tűnik. Daniels idegenek elleni küzdelme pedig gyakorlatilag az összes eredeti Alien-film kulcsjeleneteit megidézi anélkül, hogy hozzájuk tenne velemit.

Emellett számos, meglepőnek szánt fordulat előre látható, ez pedig tovább rontja az élményt. A színészek közül Michael Fassbender emelhető ki, aki egyszerre két karaktert játsza válik a történet kulcsszereplőjévé, de Katherine Waterston is jól hozza a kötelezőt az Allan Ripley-szerű karakter megformálásában.

Mindettől eltekintve azonban az Alien: Covenant korántsem mérföldkőszzerű alkotásként vonul be az Alien-univerzumba. Inkább egy olyan muszájfilmként, amelyet egyszerűen meg kellett csinálni, hogy feleddessék az előző által sokak számára okozott csalódást – de nem sok sikerrel.

BALOGH LEVENTE

„Megszületik” a halál. Gyilkos űrszörnyek az új Alien-filmben